

Task Force for Forebyggelse af Tvang i Psykiatrien

REFERAT

Emne 2. møde i Task Force for Forebyggelse af Tvang i Psykiatrien

Mødedato 6. juni 2025, kl. 10-13

Sted Islands Brygge 57, 2300 København S,
Sundhedsstyrelsen, Mødelokale Auditorium

6. juni 2025

Deltagere Janet Samuel, KL
Gülcan Güven Grud, Vejen Kommune
Lena Haaning, Gentofte Kommune
Charlotte Egeblad, Aalborg Kommune
Sidse Høyrup Brincker, Aalborg Kommune
Anne Sofie Bæk-Sørensen, Danske Regioner
Helene Louise Munk Fog, Danske Regioner
Dorthe Juul, Region Sjælland
Anne-Stina Sørensen, Region Sjælland
Anne Mette Vind, Region Syddanmark
Mathilda Randris Andersen, Region Syddanmark
Marie Maul, Region Hovedstaden
Stine Birch Koppel, Region Hovedstaden
Tina Gram Larsen, Region Nordjylland
Eva Kanstrup Poulsen, Region Nordjylland
Louise Brix Sønderup, Region Midtjylland
Camilla Laursen, Rigspolitiet
Britta Bjerrum Mortensen, Styrelsen for Patientsikkerhed
Line Bork, Indenrigs- og Sundhedsministeriet
Anja Toxværd Rasmussen, Social- og Boligstyrelsen
Mette Møller Karsten, Sundhedsdatastyrelsen

Nanna Skovgaard, Sundhedsstyrelsen
Dorthe Goldschmidt, Sundhedsstyrelsen
Sara Korngut, Sundhedsstyrelsen
Ida-Marie Vibjerg Søby, Sundhedsstyrelsen

Sagsnr. 05-0801-2436

Reference imvs

T 72 22 74 00

E syfosst@sst.dk

AFBUD:

Social- og Boligministeriet

Aarhus Kommune

Kalundborg Kommune

Dagsorden

- Punkt 1. Velkomst og godkendelse af dagsorden**
- Punkt 2. Orienteringer**
- Punkt 3. Årsrapport og data for 2024**
- Punkt 4. Regionernes planer**
- Punkt 5. Data om politiets kontakt med mennesker med psykiske lidelser**
- Punkt 6. Opsamling på workshop**
- Punkt 7. Mål og indsatsområder for Task Force**
- Punkt 8. Opsamling og kommende aktiviteter**
- Punkt 9. Eventuelt**

Referat

Punkt 1. Velkomst og godkendelse af dagsorden

Nanna Skovgaard bød velkommen til mødet. Der var en særlig velkomst til Camilla Laursen fra Rigspolitiet og det tværregionale netværk for nedbringelse af tvang i psykiatrien som er nye deltagere i Task Force.

Punkt 2. Orientering

a. Orienteringer ved Indenrigs- og Sundhedsministeriet

Indenrigs- og Sundhedsministeriet orienterede om, at der i maj blev indgået en samlet aftale om en 10-årsplan. Af særlig relevans for Task Force blev fremhævet tre initiativer.

- 1) **Indførelse af nye mindre indgribende tvangsformer** der skal følge Sundhedsstyrelsens faglige vurderinger. Der skal i den forbindelse et lovforberedende arbejde i gang med inddragelse af Sundhedsstyrelsen. Dertil skal Sundhedsdatastyrelsen inddrages i et udviklingsarbejde i forhold til registreringen af de nye tvangsformer.
- 2) **Lovmæssige hjemler** der kan bidrage til mere sikre rammer og større tryk i psykiatrien og i retspsykiatrien, fx krops-scannere.
- 3) **Styrket retssikkerhed for patienterne**, der har været underlagt tvang. Sagsbehandlingstider hos Det Psykiatriske Patientklagenævn - for patienter der klager over tvangsepisoder – er fortsat stigende. Derfor skal der etableres en arbejdsgruppe, som skal undersøge muligheder for strukturelle ændringer for hurtigere og mere effektiv behandling af klagesager mhp. at afvikle aktuelle klagesager samt undgå pukkelopbygning på lang sigt. Desuden er der afsat varige midler til frikøb af læger, som medvirker i nævnsbehandlingen for derigennem sikre, at der kan afholdes det tilstrækkelige antal nævnsmøder, og sagsbehandlingstiderne kan nedbringes.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet orienterede herefter om en enkelt ny sag ved Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol. Sagen drejer sig om en klage over en bæltefiksering på to døgn og en efterfølgende afvisning af prøvelse ved domstolene efter et kapitel i retsplejeloven, der giver nem og omkostningsfri adgang til domstolsbehandling. Håndtering af sagen er under afklaring.

Bemærkninger fra Task Force:

- Der blev udtrykt et ønske om, at vejledningen udkommer umiddelbart samtidig med lovgivningen, da det ellers vanskeliggør implementeringen.

- Der var et spørgsmål til, hvad det har af konsekvenser for Task Force for Forebyggelse af Tvang i Psykiatrien, at Sundhedsstyrelsens Task Force for Patientforløb på Kræft- og Hjerteområdet skal udvides med psykiatriområdet. Hertil svarede Sundhedsstyrelsen, at Task Force for Forebyggelse af Tvang i Psykiatrien består med sit kommissorium og deltagerkreds, så der bliver fastholdt et særskilt arbejde med at forebygge og nedbringe tvang.

a. Orienteringer ved Styrelsen for Patientsikkerhed

Styrelsen for Patientsikkerhed orienterede om, at de planlægger to store tilsynsrækker.

Første tilsynsrække: 60 tilsyn i voksenpsykiatrien

Tilsyn tager udgangspunkt i en række målepunkter, hvor følgende målepunkter har særlig relevans i dette forum; udarbejdelse af forhåndstilkendegivelser og behandlingsplaner, stillingtagen til inddragelse af patient og netværk, udarbejdelse af udskrivningsaftaler og koordinationsplaner. Ligeledes om der bliver lavet selvmordsrisiko og -screening samt vurdering af voldsrisiko. Sidstnævnte et af hensyn til patientens sikkerhed. Der vil desuden være en række refleksionspunkter, som blandt andet går på udfordringer og muligheder i forhold til samarbejde med plejehjem, botilbud og almen praksis.

Anden række tilsyn: 60 tilsyn Børne- og Ungdomspsykiatrien

Tilsyn tager udgangspunkt i udredning af børn og unge og den ambulante behandling og vil tage afsæt i Sundhedsstyrelsens vejledning om medikamentel behandling af børn og unge. Refleksionspunkter vil tage udgangspunkt i udfordringer og muligheder i forhold til visitation.

I forbindelse med tilsyn vil der også være en opmærksomhed på demens og antipsykotika. Ligesom der snart skal være tilsyn på det let tilgængelige tilbud, når psykologerne bliver autoriserede sundhedspersoner.

Styrelsen for Patientsikkerhed orienterede herefter om, at psykologer pr. 1. januar 2026 bliver autoriserede sundhedspersoner. I henhold til Autorisationsloven forbereder Styrelsen for Patientsikkerheds forberedelse tilsyn med psykologers sundhedsfaglige virksomhed. Mange psykologer arbejder inden for psykiatrien.

Bemærkninger fra Task Force:

- Der var en kort drøftelse af, om psykologer på sigt vil blive tænkt ind i Psykiatriloven. Det blev bemærket, at der ikke er taget stilling til dette for nuværende.
- Der var en bemærkning om, at tilsyn er god læring for regionerne, men når der er mange inden for en kort periode, så virker det voldsomt.

Aftaler:

- Det blev aftalt, at Styrelsen for Patientsikkerhed deler hidtidige erfaringer fra tilsyn på næste møde i december.

Punkt 3. Årsrapport og data for 2024

Sundhedsstyrelsen introducerede den nye årsrapport for Task Force for Forebyggelse af Tvang i Psykiatrien for 2024.

Årsrapporten indeholder aktiviteter i Task Force og status på den nationale målsætning for 2024.

Status på den nationale målsætning

Regionerne har samlet set reduceret antallet af bæltefikseringer, fastholdelser og akut beroligende medicin pr. 100.000 borgere med ca. 10 procent i 2024 i forhold til 2021-2023. For voksne er reduktionen ca. 9 %, mens den for børn og unge er 24 %. Faldet for børn og unge skal ses i lyset af, at der generelt er tale om få børn og unge, der bliver udsat for tvang. Selvom det er en positiv udvikling, skal udviklingen generelt tolkes med forbehold for, at der kun er data for ét år, og at det er for tidligt at konkludere, at faldet er vedvarende.

Status på aktiviteter i Task Force

I 2024 har arbejdet med at styrke og udvikle den nye Task Force for Forebyggelse af tvang i psykiatrien været centralt. En vigtig prioritet har været at sikre at Task Force har et mere bredt og tværsektorielt fokus på forebyggelse af tvang. Derfor deltager repræsentanter fra kommuner og Rigspolitiet nu i arbejdet i Task Force. Hvor indsatsen tidligere har haft hovedvægt på at nedbringe brugen af de akutte tvangsformer (bæltefikseringer, fastholdelser og akut beroligende medicin med tvang) i psykiatrien, er der nu et øget fokus på det tværsektorielle samarbejde og mulighederne for at forebygge at det bliver nødvendigt at udøve tvang.

Drøftelse i Task Force:

- Der er overordnet tilfredshed med årsrapportens nye format udover ønsker om mindre justeringer.
- Det blev bemærket, at rapportens formål er at give en status på den nationale målsætning. Mere indgående dataanalyser kan iværksættes i Task Force, fx i forbindelse med en workshop.

Punkt 4. Regionernes planer

Regionerne er blevet anmodet om at indsende planer for arbejdet med forebyggelse og nedbringelse af tvang for 2025 (se slides fra mødet). Det tværregionale netværk, der består af stabsmedarbejdere på tværs af regionerne, som arbejder med nedbringelse af tvang, præsenterede på mødet et oplæg om indholdet i de regionale planer. Der er flere temaer der går på tværs af regionernes planer. Heriblandt arbejder alle regionerne med fokuspatienter, da få patienter bliver udsat for en stor andel af den samlede tvang.

Derfor anbefalede netværket, at arbejde videre med fokuspatienter ud fra 1) hvad der er kendetegnet ved denne patientgruppe samt 2) 'best practices' i forhold til udvalgte grupper af fokuspatienter.

Drøftelse i Task Force

- Der var en drøftelse af hvordan vi styrker de konstruktioner, strukturer og indsatser der eksisterer i forvejen, så de bringes i spil mere systematisk, herunder bostedslægeordning, FACT-teams, 96 timers behandlingsansvar, koordinationsplaner og udskrivningsaftaler.
- Der var stor tilfredshed med inddragelsen af det tværregionale netværk. I den forbindelse en drøftelse af, hvordan vi kan styrke inddragelsen af kommuner og politiet.

Aftaler:

- Det blev besluttet, at der på næste møde i Task Force samles op på, hvordan det går med regionernes planer. Ligesom der kigges ind i 2026.
- Det blev besluttet, at der på næste møde i Task Force skal være et oplæg om magtanvendelser, da det er væsentligt at kende til hinandens rammer og lovgivning.

Punkt 5. Data om politiets kontakt med mennesker med psykiske lidelser

Camilla Laursen fra Rigspolitiet holdte et oplæg om undersøgelsen af "*Politiets arbejde med psykisk sårbare borgere*", herunder med fokus på blandt andet tvangsindlæggelser (se slides fra mødet).

Drøftelse:

- Der var en drøftelse af kategorien 'sårbare borgere'. Politiet har ikke mulighed for at registrere diagnoser på borgere de er i kontakt med, hvorfor der er tale om en bred kategori. Det vil være relevant at kende overlappet mellem fokuspatient i regionerne og borgere politiet er i kontakt med. I Region Nordjylland arbejder de med en afgræsning af dette, som de kan dele når de er kommet den lidt nærmere.
- Der var en drøftelse af, hvordan gode samarbejder og indsatser kan udbredes herunder Fælles Udrykningstjeneste og oplæg ved EN AF OS ambassadører.

Aftaler

- Rigspolitiet undersøger nærmere, hvilke samarbejder der er mellem politikredse og psykiatri.

Punkt 6. Opsamling på workshop om tvangsindlæggelser fra botilbud

Sundhedsstyrelsen afholdt en workshop for Task Force og udvalgte eksterne deltagere den 7. april i Psykiatrien i Region

Midtjylland. Der var på workshoppen fokus på tvangsindlæggelse fra botilbud. Drøftelserne tog afsæt i et oplæg fra Aarhus Kommune, som delte perspektiver i forhold til brugen af tvang ud fra både et borger- og botilbudsperspektiv.

På møde gav Sundhedsstyrelsen en opsamling på output fra drøftelserne på workshoppen, samt hvordan der kan arbejdes videre med disse i Task Force fremadrettet (se slides fra mødet).

Drøftelse:

- Der var en kort drøftelse af læringer fra workshop.

Punkt 7. Mål og indsatsområder for Task Force

Sundhedsstyrelsen har siden sidste møde samt i forlængelse af workshoppen i april arbejdet videre med et udkast til en oversigt over målsætninger og indsatsområder for Task Force. Formålet er at skabe et fælles visuelt overblik over, hvilke spor, målsætninger, fokusområder der skal arbejde med i Task Force for at skabe forebygge og nedbringe tvang. Sundhedsstyrelsen har inddraget det tværregionale netværk samt givet mulighed for input fra kommunerne i forhold til udarbejdelsen af oversigten.

Sundhedsstyrelsen præsenterede på mødet oversigten over målsætninger og indsatsområder (se slides fra mødet).

Drøftelse:

- Der var generelt tilslutning til indholdet i oversigten over 'Mål og indsatsområder for Task Force'. Der var ønske om at beskrive indsatser mere konkret.
- Dertil var der en drøftelse af tema for næste workshop i Task Force.

Aftale:

- Sundhedsstyrelsen konkretiserer oversigt over 'Mål og indsatsområder' og tilføjer nye 10-årsplan initiativer og 96 timers behandlingssvar.
- Det blev aftalt, at næste workshop afholdes i Region Syddanmark og at teamet er 'fokuspatienter'. På workshoppen skal vi nærme os en definition af fokuspatienter. Regionerne skal have kigget på egne data inden, ligesom Sundhedsdatastyrelsen kan bidrage med data i den sammenhæng.

Punkt 8. Opsamling og kommende aktiviteter

Næste workshop er den **3. oktober** og vil blive afholdt i Region Syddanmark med temaet *fokuspatienter*. Mere information følger.

Næste møde er den **8. december** og afholdes i Sundhedsstyrelsens mødecenter på Islands Brygge 57. Dagsorden for mødet er; status

på regionernes planer, kig ind i 2026, drøftelse af hvad vi lykkes godt med, opsamling på workshop, oplæg om magtanvendelser og eventuelle justeringer til kommissorium i forhold til deltagerkreds.

Punkt 9. Eventuelt

Der var intet til eventuelt.